

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 109 I (παρ. 3) της Συνθήκης της Ρώμης “περί Ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας” (όπως αυτή ισχύει μετά

κυβερνήσεων στο Δουβλίνο και αποφάσισε ότι το τρίτο στάδιο δεν θα αρχίσει το 1997⁽³⁾. Συνεπώς, ενεργοποιήθηκε η διάταξη του άρθρου 109 I της Συνθήκης (παρ. 4, α εδάφιο), σύμφωνα με την οποία “αν, ως το τέλος του 1997, δεν έχει οριστεί η ημερομηνία έναρξης του τρίτου σταδίου, το τρίτο στάδιο αρχίζει την 1η Ιανουαρίου 1999”.

Εν όψει των προαναφερθέντων, η Συνθήκη προβλέπει ότι το Συμβούλιο, συνερχόμενο εκ νέου σε επίπεδο αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων, πρέπει μέχρι την 1η Ιουλίου 1998 να αποφασίσει ποια κράτη-μέλη πληρούν τις προϋποθέσεις υιοθέτησης του ενιαίου νομίσματος με την έναρξη του τρίτου σταδίου της ONE. Ηδη έχει καθοριστεί, ότι η απόφαση για το “πρώτο κύμα” των κρατών-μελών της ζώνης του ευρώ θα ληφθεί σε έκτακτη σύνοδο του εν λόγω Συμβουλίου, η οποία θα πραγματοποιηθεί στις 2 και 3 Μαΐου 1998.

Με την έναρξη του τρίτου σταδίου της ONE τα κράτη-μέλη θα διακρίνονται σε δύο κατηγορίες:

- όσα μεν κριθεί με την προαναφερθείσα απόφαση ότι πληρούν τις προϋποθέσεις υιοθέτησης του ενιαίου νομίσματος εντάσσονται στην κατηγορία των “κρατών-μελών χωρίς παρέκκλιση”,
- τα υπόλοιπα θα καλούνται “κράτη-μέλη με παρέκκλιση”⁽⁴⁾.

Στη συνέχεια του παρόντος άρθρου παρουσιάζεται αναλυτικά το καθεστώς

Το νομικό καθεστώς των κρατών-μελών με παρέκκλιση στη ζώνη του ευρώ

την τροποποίηση που επήλθε το 1992 με τις διατάξεις της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, στη συνέχεια “η Συνθήκη”), το Συμβούλιο, συνερχόμενο σε επίπεδο αρχηγών ή κυβερνήσεων⁽¹⁾, είχε δικαίωμα να αποφασίσει μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 1996 (με ειδική πλειοψηφία και σύμφωνα με τη διαδικασία των παραγράφων 1 και 2 του ίδιου άρθρου) αν “η πλειοψηφία των κρατών-μελών πληροί τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος” και αν είναι “σκόπιμο για την Κοινότητα να εισέλθει στο τρίτο στάδιο”⁽²⁾. Σε καταφατική περίπτωση το Συμβούλιο θα όριζε και την ημερομηνία έναρξης του τρίτου σταδίου της ONE.

Το Δεκέμβριο του 1996 το Συμβούλιο συνήλθε σε επίπεδο αρχηγών κρατών ή

Χρήστου Βλ. Γκόρτσου
Νομικού Συμβούλου
Διεθνούς και Κοινοτικού
Δικαίου της ΕΕΤ

⁽¹⁾ Για την αποφυγή παρερμηνειών οφείλει να διευκρινιστεί ότι η σύνθεση του εν λόγω Συμβουλίου ομοιάζει μεν αλλά δεν είναι ίδια με εκείνη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου (άρθρο Δ της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση), διότι στο τελευταίο συμμετέχει και ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Επί πλέον, ουσιώδης διαφορά μεταξύ των δύο οργάνων είναι ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο είναι όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης με αρμοδιότητες ευρύτερες εκείνων του Συμβουλίου σε επίπεδο αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων, το οποίο είναι κοινοτικό όργανο (άρθρο 4 της Συνθήκης της Ρώμης, όπως ισχύει).

⁽²⁾ Από τη διατύπωση της εν λόγω διάταξης προκύπτει ότι η μετάβαση στο τρίτο στάδιο της ONE θα γίνει για το σύνολο της Κοινότητας και όχι μόνον για τα κράτη-μέλη, τα οποία πληρούν τα κριτήρια συμμετοχής.

⁽³⁾ Απόφαση Συμβουλίου 96/736/ΕΚ της 13ης Δεκεμβρίου 1996 (ΕΕ No. L 335, 24.12.96, σελ. 48), η οποία ελήφθη σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 109 I (παρ. 3) της Συνθήκης.

⁽⁴⁾ Συνθήκη, άρθρο 109 Κ, παρ. 1, β εδάφιο. Είναι προφανές ότι στην κατηγορία των κρατών-μελών με παρέκκλιση μπορεί να ενταχθούν τόσο χώρες οποίες είναι ήδη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (πχ, σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις η Ελλάδα) όσο και χώρες οι οποίες θα ενταχθούν στην Ευρωπαϊκή Ένωση εν όψει της επικείμενης ή οποιασδήποτε μεταγενέστερης διεύρυνσης.

που θα διέπει τα κράτη-μέλη με παρέκκλιση (βλέπε κατωτέρω στην ενότητα Β του άρθρου), θέμα ειδικού ενδιαφέροντος για την Ελλάδα, καθώς σύμφωνα με όλες τις εκτιμήσεις η χώρα μας δεν θα υιοθετήσει το ενιαίο ευρωπαϊκό νόμισμα πριν από το 2001. Θα έχει προηγηθεί στην ενότητα Α η περιγραφή της διαδικασίας λήψης της απόφασης σχετικά με το ποια κράτη-μέλη θα έχουν από την 1η Ιανουαρίου 1999 παρέκκλιση και ποια όχι (ενότητα Α), και ακολουθεί στην ενότητα Γ η περιγραφή της διαδικασίας κατάργησης του καθεστώτος παρέκκλισης.

Α. Υπαγωγή Κράτους-Μέλους στο Καθεστώς Παρέκκλισης

Η διαδικασία λήψης της απόφασης του Συμβουλίου αναφορικά με το ποια κράτη-μέλη θα υιοθετήσουν το ευρώ την 1η Ιανουαρίου 1999 και ποια θα υπαχθούν στο καθεστώς της παρέκκλισης κλιμακώνεται σε τρία στάδια ως εξής⁽⁵⁾:

1. Οι εκθέσεις της Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος

Η ενεργοποίηση της διαδικασίας θα λάβει χώρα με την κατάρτιση από την Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα εκθέσεων για όλα τα κράτη-μέλη σχετικά με την πρόοδο που έχουν επιτελέσει “στην εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους για την επίτευξη της οικονομικής και νομισματικής ένωσης”⁽⁶⁾. Οι εκθέσεις αυτές, οι οποίες θα υποβληθούν στο Συμβούλιο Ecofin, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τα εθνικά Κοινοβούλια των κρατών-μελών, εξετάζουν τρεις κατηγορίες θεμάτων:

- τη συμβατότητα της εθνικής νομοθεσίας του κράτους-μέλους (συμπεριλαμβανομένου του καταστατικού της κεντρικής του τράπεζας) με τα άρθρα 107 και 108 της Συνθήκης και τις σχετικές διατάξεις του Καταστατικού του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (νομοθετική σύγκλιση),
- την επίτευξη υψηλού βαθμού σταθερής (οικονομικής) σύγκλισης με γνώμονα την εκπλήρωση των κριτηρίων, τα οποία αναφέρονται στο άρθρο 109 I (παρ. 1) της

Συνθήκης και εξειδικεύονται σε Πρωτόκολλά της,

- την εξέλιξη του ECU, τα αποτελέσματα της ολοκλήρωσης των αγορών, την κατάσταση και την εξέλιξη των ισοζυγίων τρεχουσών συναλλαγών και μια εξέταση των εξελίξεων του κατά μονάδα κόστους εργασίας και άλλων δεικτών τιμών.

Η εκτίμηση της επίτευξης από τα κράτη-μέλη του επιδιωκόμενου “υψηλού βαθμού σταθερής σύγκλισης” θα γίνεται βάσει στοιχείων από τα οποία να προκύπτει αν το κράτος-μέλος πληροί τα ακόλουθα τέσσερα κριτήρια⁽⁷⁾:

- υψηλό βαθμό σταθερότητας τιμών (κατωτέρω υπό α),
- σταθερότητα δημοσίων οικονομικών (υπό β),
- συναλλαγματική σταθερότητα (υπό γ), και
- διάρκεια σύγκλισης και συμμετοχής στο μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών (υπό δ).

(α) Η επίτευξη από ένα κράτος-μέλος υψηλού βαθμού σταθερότητας τιμών καταδεικνύεται από ένα ποσοστό πληθωρισμού το οποίο δεν υπερβαίνει το αντίστοιχο ποσοστό των τριών, το πολύ, κρατών-μελών με τις καλύτερες επιδόσεις από άποψη σταθερότητας τιμών περισσότερο από 1,5%⁽⁸⁾.

(β) Η σταθερότητα των δημοσίων οικονομικών καταδεικνύεται από την επίτευξη δημοσιονομικής κατάστασης χωρίς υπερβολικό (δημοσιονομικό) έλλειμμα, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 104 Γ (παρ. 6) της Συνθήκης. Η επίτευξη δημοσιονομικής κατάστασης χωρίς υπερβολικό έλλειμμα κρίνεται βάσει δύο κριτηρίων⁽⁹⁾:

- ο λόγος μεταξύ του (προβλεπόμενου ή υφιστάμενου) δημοσιονομικού ελλείμματος και του ακαθάριστου εγχωρίου προϊόντος (σε αγοραίες τιμές)

⁽⁵⁾ Συνθήκη, άρθρο 109 I, παρ. 4, β εδάφιο, σε συνδυασμό με παρ. 1 και 2.

⁽⁶⁾ Ibid, άρθρο 109 I, παρ. 1. Οι εκθέσεις της Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος υποβλήθησαν στο Συμβούλιο Ecofin την 25η Μαρτίου 1998.

⁽⁷⁾ Ibid, άρθρο 109 I, παρ. 1, β εδάφιο.

⁽⁸⁾ Πρωτόκολλο (αριθ. 6) “σχετικά με τα κριτήρια σύγκλισης που αναφέρονται στο άρθρο 109 I της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας”, άρθρο 1).

⁽⁹⁾ Τα κριτήρια τίθενται στο άρθρο 104 Γ (παρ. 2) της Συνθήκης και οι τιμές αναφοράς εξειδικεύονται στο άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου (αριθ. 5) “σχετικά με τη διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος”.

δεν πρέπει να υπερβαίνει το 3%, και

- ο λόγος μεταξύ του δημοσίου χρέους και του ακαθάριστου εγχωρίου προϊόντος (σε αγοραίες τιμές) δεν πρέπει να υπερβαίνει το 60%.

Η υπέρβαση των εν λόγω τιμών αναφοράς δεν συνεπάγεται αυτόματα μη τήρηση δημοσιονομικής πειθαρχίας, καθώς λαμβάνονται υπόψη και οι παράμετροι που παρατίθενται στο άρθρο 104Γ (παρ. 2α και 2β) της Συνθήκης. Ειδικότερα:

- τα δημοσιονομικά ελλείμματα δεν θεωρούνται υπερβολικά, αν είτε ο λόγος δημοσιονομικού ελλείμματος προς ΑΕΠ σημειώνει ουσιαστική και συνεχή πτώση και έχει φθάσει σε επίπεδο παραπλήσιο της τιμής αναφοράς, είτε η υπέρβαση της τιμής αναφοράς είναι απλώς “έκτακτη και προσωρινή”⁽¹⁰⁾ και ο λόγος παραμένει κοντά στην τιμή αναφοράς⁽¹¹⁾,
- ο λόγος δημοσίου χρέους προς ΑΕΠ επιτρέπεται να υπερβαίνει την προαναφερθείσα τιμή αναφοράς, εφόσον υπάρχει επαρκής μείωσή του και προσέγγιση της τιμής αναφοράς⁽¹²⁾, και
- κατά την εκτίμηση της επίτευξης από ένα κράτος-μέλος δημοσιονομικής κατάστασης χωρίς υπερβολικό έλλειμμα, λαμβάνονται επίσης υπόψη η μεσοπρόθεσμη οικονομική και δημοσιονομική του κατάσταση και αν το δημόσιο έλλειμμα υπερβαίνει τις δαπάνες δημοσίων επενδύσεων⁽¹³⁾.

(γ) Η συναλλαγματική ισοτιμία του νομίσματος του κράτους-μέλους πρέπει να έχει διατηρηθεί για μία διετία τουλάχιστον πριν από την εξέταση της συμμετοχής του στη ζώνη του ευρώ στα κανονικά περιθώρια διακύμανσης⁽¹⁴⁾ του μηχανισμού συναλλαγματικών ισοτιμιών του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος, χωρίς να έχει υπάρξει σοβαρή ένταση ούτε να έχει υποτιμηθεί η κεντρική ισοτιμία του νομίσματός του έναντι οποιουδήποτε άλλου νομίσματος που συμμετέχει στο μηχανισμό⁽¹⁵⁾.

(δ) Η διάρκεια της σύγκλισης που έχει επιτευχθεί από το κράτος-μέλος και της συμμετοχής του στο μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών του ευρωπαϊκού νομισματικού συστήματος αντανακλάται στα επίπεδα των μακροπρόθεσμων επιτοκίων. Ειδικότερα, η διαφορά ανάμεσα στο ονομαστικό επιτόκιο των μακροχρόνιων τίτλων του Δημοσίου (ή

συγκρίσιμων χρεογράφων) του κράτους-μέλους και στο αντίστοιχο επιτόκιο των τίτλων που έχει εκδώσει το Δημόσιο των τριών κρατών-μελών με την καλύτερη επίδοση από άποψη σταθερότητας τιμών δεν πρέπει να υπερβαίνει το 2%⁽¹⁶⁾.

2. Η απόφαση του Συμβουλίου Ecofin

Το Συμβούλιο των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών (στη συνέχεια το “Συμβούλιο Ecofin”⁽¹⁷⁾) καλείται στη συνέχεια να εκτιμήσει, με βάση τις υποβληθείσες εκθέσεις, κατά πόσον κάθε κράτος-μέλος πληροί τις αναγκαίες προϋποθέσεις για συμμετοχή στη ζώνη του ευρώ. Η απόφαση του Συμβουλίου Ecofin θα ληφθεί με ειδική πλειοψηφία μετά από σύσταση της Επιτροπής⁽¹⁸⁾⁽¹⁹⁾.

3. Η απόφαση του Συμβουλίου σε επίπεδο αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων

Τα πορίσματα του Συμβουλίου Ecofin θα διαβιβαστούν στο Συμβούλιο, σε επίπεδο

⁽¹⁰⁾ Η έννοια αυτή εξειδικεύεται με τον Κανονισμό 1467/97 του Συμβουλίου (βλέπε κατωτέρω στην ενότητα 6).

⁽¹¹⁾ Συνθήκη, άρθρο 104 Γ, παρ. 2α.

⁽¹²⁾ Ibid, άρθρο 104 Γ, παρ. 2β.

⁽¹³⁾ Ibid, άρθρο 104 Γ, παρ. 3.

⁽¹⁴⁾ Μολονότι κατά το χρονικό σημείο που συντάχθηκε η σχετική διάταξη της Συνθήκης τα κανονικά περιθώρια διακύμανσης ήταν της τάξεως του +/- 2,25%, είναι εύλογο να ληφθούν υπόψη τα σήμερα ισχύοντα περιθώρια (της τάξεως του +/- 15%).

⁽¹⁵⁾ Πρωτόκολλο (αριθ. 6), άρθρο 3.

⁽¹⁶⁾ Ibid, άρθρο 4.

⁽¹⁷⁾ Η αρμοδιότητα του εν λόγω Συμβουλίου σε όσες διατάξεις της Συνθήκης αφορούν στην ΟΝΕ (με την επιφύλαξη των διατάξεων που καθιστούν αρμόδιο το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ή το Συμβούλιο σε επίπεδο αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων) βασίζεται στη Δήλωση αριθ. 3 που επισυνάπτεται στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

⁽¹⁸⁾ Συνθήκη, άρθρο 109 I, παρ. 2. Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 148 (παρ. 2, β εδάφιο), όταν για τη λήψη απόφασης του Συμβουλίου προβλέπεται ειδική πλειοψηφία, απαιτούνται 62 ψήφοι (οι ψήφοι των κρατών-μελών παρατίθενται στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου). Δεδομένου δε ότι το Συμβούλιο δεν θα αποφασίσει βάσει πρότασης αλλά βάσει σύστασης της Επιτροπής, οι 62 ψήφοι πρέπει να προέρχονται από δέκα τουλάχιστον κράτη-μέλη (άρθρο 148, παρ. 2, β εδάφιο, δεύτερη περίπτωση).

⁽¹⁹⁾ Η σύσταση της Επιτροπής θα αφορά στην ύπαρξη ή, κατά περίπτωση, έλλειψη υπερβολικών δημοσιονομικών ελλειμμάτων, καθώς και στη διαπίστωση ποια κράτη-μέλη πληρούν τα κριτήρια συμμετοχής στη ζώνη του ευρώ.

⁽²⁰⁾ Ibid, άρθρο 109 I, παρ. 4, β εδάφιο. Δικαίωμα ψήφου έχουν στην περίπτωση αυτή όλα τα κράτη-μέλη, περιλαμβανομένης της Δανίας και του Ηνωμένου Βασιλείου.

αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων, στη συνεδρίαση της 2ας και 3ης Μαΐου. Το Συμβούλιο θα επιβεβαιώσει με απόφασή του, που θα ληφθεί με ειδική πλειοψηφία και βάσει των συστάσεων του Συμβουλίου Ecofin, ποια κράτη-μέλη “πληρούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την υιοθέτηση ενιαίου νομίσματος”⁽²⁰⁾. Το Συμβούλιο θα λάβει υπόψη του (χωρίς να δεσμεύεται από αυτές) τις προαναφερθείσες εκθέσεις της Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος, καθώς και σχετική γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Συνεπώς, με τη λήψη της απόφασης του Συμβουλίου θα καθοριστεί η σύνθεση της ομάδας του “πρώτου κύματος” των κρατών-μελών χωρίς παρέκκλιση, καθώς και εκείνη των κρατών-μελών με παρέκκλιση.

B. Το Καθεστώς της Παρέκκλισης

I. Γενική θεώρηση

Το καθεστώς το οποίο θα διέπει από την 1η Ιανουαρίου 1999 τα κράτη-μέλη με παρέκκλιση διαμορφώνεται με τη συνδυασμένη εφαρμογή διατάξεων της Συνθήκης, του συνημμένου σ' αυτήν Πρωτοκόλλου (αριθ. 3) “για το Καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας” (στη συνέχεια “το Καταστατικό”) και διαφόρων πράξεων του παραγώγου κοινοτικού δικαίου. Στις διατάξεις αυτές, οι οποίες μπορούν να κατηγοριοποιηθούν σε έξι ενότητες, προβλέπονται τα ακόλουθα:

- προσδιορίζεται η νομική ισχύς του ευρώ στην επικράτεια των κρατών-μελών με παρέκκλιση για όσο διάστημα διατηρείται το καθεστώς της παρέκκλισης (βλέπε κατωτέρω υπό 2),
- καθιερώνεται η μη εφαρμογή στα κράτη-μέλη με παρέκκλιση των διατάξεων που αφορούν στην άσκηση της ενιαίας νομισματικής και συναλλαγματικής πολιτικής καθώς και στα υπόλοιπα καθήκοντα του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (υπό 3),
- οριοθετείται η ελευθερία στην άσκηση από τα εν λόγω κράτη-μέλη αυτόνομης νομισματικής και συναλλαγματικής

πολιτικής (υπό 4),

- προσδιορίζεται ο ακριβής ρόλος των κεντρικών τους τραπεζών στο πλαίσιο λειτουργίας του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (υπό 5),

- προσδιορίζεται το πεδίο εφαρμογής στα κράτη-μέλη με παρέκκλιση των διατάξεων που αφορούν στην οικονομική ένωση (υπό 6), και

- καθορίζονται οι αποφάσεις του Συμβουλίου Ecofin στις οποίες αναστέλλεται το δικαίωμα ψήφου των κρατών-μελών με παρέκκλιση (υπό 7).

Οι διατάξεις που ούτε γεννούν δικαιώματα και υποχρεώσεις για τα κράτη-μέλη με παρέκκλιση ούτε αφορούν τις εθνικές κεντρικές τους τράπεζες, απαριθμούνται περιοριστικά στο άρθρο 109 Κ (παρ. 3) της Συνθήκης και το άρθρο 43 του Καταστατικού. Ειδικές διατάξεις ισχύουν για τη Δανία και το Ηνωμένο Βασίλειο, τα δύο κράτη-μέλη τα οποία διατήρησαν δικαίωμα αυτοεξαίρεσης από τη συμμετοχή στη ζώνη του ευρώ μέσω ειδικών Πρωτοκόλλων. Το δικαίωμα αυτοεξαίρεσης των δύο εν λόγω χωρών είναι μεν παρεμφερές, όχι όμως όμοιο. Ειδικότερα:

(α) Στο Πρωτόκολλο (αριθ. 12) “σχετικά με ορισμένες διατάξεις που αφορούν τη Δανία” προβλέπεται ότι η Δανία έχει δικαίωμα να εξαιρεθεί από τη συμμετοχή της στη ζώνη του ευρώ, εφόσον γνωστοποιήσει τη θέση της στο Συμβούλιο Ecofin⁽²¹⁾. Στην περίπτωση αυτή η Δανία υπάγεται στο ίδιο ακριβώς καθεστώς, όπως κάθε κράτος-μέλος με παρέκκλιση.

(β) Αντίθετα, στην περίπτωση του Ηνωμένου Βασιλείου (σύμφωνα με τις διατάξεις του Πρωτοκόλλου (αριθ. 11) “για ορισμένες διατάξεις που αφορούν το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και Βορείου Ιρλανδίας”) υπάρχουν δύο ουσιώδεις διαφορές:

- κατ' αρχήν, το Ηνωμένο Βασίλειο δεν υποχρεούται να συμμετάσχει στη ζώνη του ευρώ, παρά μόνον αν γνωστοποιήσει στο Συμβούλιο Ecofin σχετική πρόθεσή του,
- δεύτερον, το Ηνωμένο Βασίλειο δεν δεσμεύεται από περισσότερες διατάξεις

⁽²¹⁾ Η κυβέρνηση της χώρας έχει ήδη προβεί στη σχετική γνωστοποίηση.

⁽²²⁾ Πρωτόκολλο αριθ. 11, άρθρα 3-11.

της Συνθήκης εκείνων οι οποίες δεν εφαρμόζονται στα υπόλοιπα κράτη-μέλη με παρέκκλιση, περιλαμβανομένης της θεμελιώδους διάταξης του άρθρου 3 Α (παρ. 2)⁽²²⁾.

2. Το ευρώ ως ξένο νόμισμα

Με την έναρξη του τρίτου σταδίου της ΟΝΕ τα κράτη-μέλη με παρέκκλιση δεν θα υιοθετήσουν το ευρώ ως εθνικό νόμισμα. Σε αυτά τα κράτη-μέλη και για όσο διάστημα διατηρείται το καθεστώς της παρέκκλισης, την ιδιότητα του επίσημου νομίσματος συνεχίζουν να έχουν οι εθνικές νομισματικές μονάδες. Το ευρώ αποτελεί ξένο νόμισμα με συναλλαγματικό κίνδυνο και δεν θα εφαρμόζονται στην επικράτειά τους οι διατάξεις του σχεδίου Κανονισμού του Συμβουλίου “σχετικά με την εισαγωγή του ευρώ”⁽²³⁾. Αντίθετα, στα κράτη-μέλη με παρέκκλιση εφαρμόζονται ήδη οι διατάξεις του Κανονισμού 1103/97 του Συμβουλίου “σχετικά με ορισμένες διατάξεις που

αφορούν την εισαγωγή του ευρώ”⁽²⁴⁾.

Τα κράτη-μέλη με παρέκκλιση δεν δεσμεύονται επίσης από τις διατάξεις της Συνθήκης και του Καταστατικού αναφορικά με την έκδοση κερμάτων και τραπεζογραμματίων σε ευρώ⁽²⁵⁾. Επισημαίνεται τέλος ότι, σε όσα κράτη-μέλη η παρέκκλιση συνεχίζεται και μετά την 1η Ιανουαρίου 2002, όταν δηλαδή τεθούν σε κυκλοφορία τα τραπεζογραμμάτια σε ευρώ⁽²⁶⁾, δεν θα εφαρμόζονται ούτε οι διατάξεις των άρθρων 16 και 52 του Καταστατικού, καθώς νόμιμο χρήμα με αναγκαστική κυκλοφορία θα συνεχίζουν να είναι τα τραπεζογραμμάτια και τα κέρματα στις εθνικές νομισματικές μονάδες⁽²⁷⁾.

3. Μη εφαρμογή διατάξεων που αφορούν στα καθήκοντα του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών

Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (στη συνέχεια το “ΕΣΚΤ”) θα αποτελείται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (στη συνέχεια η “ΕΚΤ”) και τις εθνικές κεντρικές τράπεζες των κρατών-μελών⁽²⁸⁾. Μολονότι οι κεντρικές τράπεζες των κρατών-μελών με παρέκκλιση είναι μέλη του ΕΣΚΤ, οι διατάξεις της Συνθήκης και του Καταστατικού που αφορούν στα καθήκοντα του ΕΣΚΤ⁽²⁹⁾ δεν εφαρμόζονται

που ορίζει ότι “οι εθνικές κεντρικές τράπεζες αποτε-

λούν αναπόσπαστο μέρος του ΕΣΚΤ και ενεργούν σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές και οδηγίες της ΕΚΤ”.

⁽³¹⁾ Μη εφαρμογή του άρθρου 105 (παρ. 2) της Συνθήκης. Συναφώς, οι διατάξεις των άρθρων 18 (για τις πράξεις ανοικτής αγοράς και τις πιστωτικές εργασίες), 19 (για τα υποχρεωτικά ελάχιστα διαθέσιμα) και 20 του Καταστατικού (για τα λοιπά μέσα νομισματικού ελέγχου) δεν δημιουργούν δικαιώματα και υποχρεώσεις στα κράτη-μέλη με παρέκκλιση (βλέπε άρθρο 43.1 Καταστατικού), ενώ οι διατάξεις των άρθρων 17 (για τους λογαριασμούς στην ΕΚΤ) και 18 του Καταστατικού δεν αφορούν τις εθνικές τους τράπεζες (άρθρο 43.4).

⁽³²⁾ Μη εφαρμογή του άρθρου 105 (παρ. 3) της Συνθήκης. Αντίστοιχα, οι διατάξεις του άρθρου 30 του Καταστατικού (για τη μεταβίβαση συναλλαγματικών διαθεσίμων στην ΕΚΤ) ούτε δημιουργούν δικαιώματα και υποχρεώσεις στα κράτη-μέλη με παρέκκλιση (άρθρο 43.1 Καταστατικού) ούτε αφορούν τις εθνικές τους τράπεζες (άρθρο 43.4).

⁽³³⁾ Μη εφαρμογή του άρθρου 109 της Συνθήκης. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Λουξεμβούργου το Δεκέμβριο του 1997 αποφάσισε ότι αρμόδιο για την άσκηση των αρμοδιοτήτων που απορρέουν από το άρθρο 109 της Συνθήκης θα είναι το Συμβούλιο Ecofin, με τη συμμετοχή όμως μόνον των υπουργών των κρατών-μελών χωρίς παρέκκλιση.

⁽³⁴⁾ Μη εφαρμογή του άρθρου 108 Α της Συνθήκης (βλέπε και άρθρο 34 Καταστατικού).

⁽²²⁾ ΕΕ Αριθ. C 236, 2.8.97, σελ. 7-12. Για το περιεχόμενο του εν λόγω Κανονισμού βλέπε Γ. Καλλιμόπουλο, “Η εισαγωγή του ευρώ και οι επιπτώσεις στις χρηματικές ενοχές”, στο παρόν τεύχος του Δελτίου.

⁽²⁴⁾ ΕΕ Αριθ. L 162, 19.6.97, σελ. 1 επ. Βλέπε σχετικά Γ. Καλλιμόπουλο, οπ. π.

⁽²⁵⁾ Μη εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 105 Α της Συνθήκης.

⁽²⁶⁾ Σχέδιο Κανονισμού του Συμβουλίου “σχετικά με την εισαγωγή του ευρώ”, άρθρο 10. Η ημερομηνία της 1ης Ιανουαρίου 2002 επελέγη από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Μαδρίτης το Δεκέμβριο του 1995 (το οποίο καθόρισε το χρονοδιάγραμμα μετάβασης στο ενιαίο νόμισμα) και οριστικοποιήθηκε στις 4 Νοεμβρίου 1997 με απόφαση του Συμβουλίου του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος.

⁽²⁷⁾ Το άρθρο 16 του Καταστατικού αφορά στην έκδοση των τραπεζογραμματίων σε ευρώ, ενώ το άρθρο 52 αφορά στην υποχρέωση των εθνικών κεντρικών τραπεζών των κρατών-μελών χωρίς παρέκκλιση για ανταλλαγή των τραπεζογραμματίων που είναι εφρασμένα στις εθνικές νομισματικές μονάδες.

⁽²⁸⁾ Συνθήκη, άρθρο 106, παρ. 1 (βλέπε και το ισοδύναμο άρθρο 1.2 του Καταστατικού). Το ΕΣΚΤ και η ΕΚΤ θα ιδρυθούν αμέσως μετά τη λήψη της απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με το “πρώτο κύμα” των κρατών-μελών της ζώνης του ευρώ και το διορισμό των μελών της εκτελεστικής επιτροπής της ΕΚΤ (Συνθήκη, άρθρο 109 Α, παρ. 1, τελευταίο εδάφιο), σύμφωνα με το άρθρο 4 Α της Συνθήκης (Καταστατικό, άρθρο 1.1).

⁽²⁹⁾ Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 9.2 του Καταστατικού, η αποστολή που έχει ανατεθεί στο ΕΣΚΤ [και η οποία καθορίζεται στο άρθρο 105 (παρ. 2, 3 και 5) της Συνθήκης] εκτελείται τόσο με ενέργειες της ΕΚΤ όσο και μέσω των εθνικών κεντρικών τραπεζών των κρατών-μελών χωρίς παρέκκλιση (βλέπε άρθρο 43.4 Καταστατικού).

⁽³⁰⁾ Στα κράτη-μέλη με παρέκκλιση δεν εφαρμόζεται (σύμφωνα με το άρθρο 43.1 του Καταστατικού) πάντως η διάταξη του άρθρου 14.3 του Καταστατικού

σ' αυτές. Ειδικότερα⁽³⁰⁾:

- δεν δεσμεύονται από την ενιαία νομισματική πολιτική που ασκεί το ΕΣΚΤ (ούτε βέβαια συμμετέχουν στη διαμόρφωσή της)⁽³¹⁾,
- δεν υποχρεούνται να διαβιβάσουν στην ΕΚΤ τα συναλλαγματικά τους διαθέσιμα⁽³²⁾, και
- δεν δεσμεύονται από την ενιαία συναλλαγματική πολιτική που χαράσσει το Συμβούλιο Ecofin και εφαρμόζει η ΕΚΤ⁽³³⁾.

Στα κράτη-μέλη με παρέκκλιση δεν έχουν επίσης ισχύ οι δεσμευτικές νομικές πράξεις της ΕΚΤ (δηλαδή κανονισμοί και αποφάσεις)⁽³⁴⁾. Επί πλέον, οι αρμόδιες εποπτικές αρχές των πιστωτικών ιδρυμάτων στα εν λόγω κράτη-μέλη δεν περιλαμβάνονται στην κατηγορία των αρχών τις οποίες οφείλει να συνδράμει το ΕΣΚΤ για την ομαλή άσκηση της πολιτικής που αφορά στην προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων και τη σταθερότητα του πιστωτικού συστήματος⁽³⁵⁾. Τέλος, τα κράτη-μέλη με παρέκκλιση και οι εθνικές κεντρικές τους τράπεζες δεν δεσμεύονται από τις διατάξεις του άρθρου 22 του Καταστατικού αναφορικά με τα συστήματα συμψηφισμού και πληρωμών⁽³⁶⁾.

Αντίθετα, τα κράτη-μέλη με παρέκκλιση υπέχουν, όπως και όλα τα υπόλοιπα κράτη-μέλη, υποχρέωση για εξασφάλιση της ανεξαρτησίας της κεντρικής τους τράπεζας μέχρι την ημερομηνία ίδρυσης του ΕΣΚΤ⁽³⁷⁾. Επί πλέον, οι εθνικές τους αρχές υποχρεούνται, όπως και οι εθνικές αρχές των κρατών-μελών χωρίς παρέκκλιση, να ζητούν τη γνώμη της ΕΚΤ για κάθε σχέδιο νομοθετικής διάταξης που εμπίπτει στην αρμοδιότητά της⁽³⁸⁾.

4. Τα όρια άσκησης αυτόνομης νομισματικής και συναλλαγματικής πολιτικής

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 43 (παρ. 2) του Καταστατικού, τα κράτη-μέλη με παρέκκλιση διατηρούν τις εξουσίες τους στην άσκηση νομισματικής πολιτικής, μέσα στο πλαίσιο λειτουργίας του Γενικού Συμβουλίου (βλέπε σχετικά κατωτέρω υπό 5). Βέβαια, η αυτονομία στην άσκηση της νομισματικής πολιτικής οριοθετείται από την ανάγκη εκπλήρωσης των προαναφερθέντων κριτηρίων οικονομικής σύγκλισης που αφορούν στη νομισματική σταθερότητα και την εξέλιξη του επιπέδου

των μακροχρονίων επιτοκίων.

Παράλληλα, τα κράτη-μέλη με παρέκκλιση διατηρούν αυτονομία στην άσκηση και της συναλλαγματικής τους πολιτικής, ενώ συνεχίζουν να κατέχουν και να διαχειρίζονται ελεύθερα τα συναλλαγματικά τους διαθέσιμα. Η εν λόγω αυτονομία δεν είναι πάντως απεριόριστη, καθώς τα κράτη-μέλη με παρέκκλιση οφείλουν να αντιμετωπίζουν τη συναλλαγματική τους πολιτική ως πρόβλημα κοινού ενδιαφέροντος, όπως όφειλαν και συνεχίζουν να οφείλουν να πράττουν όλα τα κράτη-μέλη και κατά τη διάρκεια του τρέχοντος δεύτερου σταδίου της ΟΝΕ⁽³⁹⁾.

Επί πλέον, με την έναρξη του τρίτου σταδίου θα θεσπιστεί ένας νέος μηχανισμός συναλλαγματικών ισοτιμιών⁽⁴⁰⁾, ο οποίος θα αντικαταστήσει το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα⁽⁴¹⁾. Οι βασικές παράμετροι λειτουργίας του εν λόγω μηχανισμού, ο οποίος θα συνδέει το ευρώ προς τα νομίσματα των κρατών-μελών με παρέκκλιση, είναι οι ακόλουθες:

(α) Η συμμετοχή των κρατών-μελών στο μηχανισμό είναι προαιρετική, μολονότι ενδέχεται να αποφασιστεί ότι θα αποτελεί προϋπόθεση για την εκπλήρωση του τρίτου προαναφερθέντος κριτηρίου οικονομικής σύγκλισης.

⁽³⁵⁾ Μη εφαρμογή του άρθρου 105, παρ. 5 της Συνθήκης. Αντίθετα εφαρμόζονται στα κράτη-μέλη με παρέκκλιση οι συναφείς διατάξεις των άρθρων 105 (παρ. 6) της Συνθήκης (για την ανάθεση από το Συμβούλιο στην ΕΚΤ ειδικών καθηκόντων αναφορικά με την προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων) και 25.1 του Καταστατικού (για την παροχή συμβουλών από την ΕΚΤ, μεταξύ άλλων, στις αρμόδιες αρχές των κρατών-μελών αναφορικά με το ίδιο θέμα).

⁽³⁶⁾ Με το άρθρο 22 του Καταστατικού δίδονται στην ΕΚΤ και τις εθνικές κεντρικές τράπεζες των κρατών-μελών χωρίς παρέκκλιση οι εξουσίες για την υλοποίηση του στόχου της προώθησης της ομαλής λειτουργίας των συστημάτων πληρωμών, ο οποίος εντάσσεται επίσης στα καθήκοντα του ΕΣΚΤ σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 105 (παρ. 2) της Συνθήκης.

⁽³⁷⁾ Συνθήκη, άρθρο 108.

⁽³⁸⁾ Ibid, άρθρο 105, παρ. 4 (βλέπε σχετικά άρθρα 4 και 5 Καταστατικού).

⁽³⁹⁾ Ibid, άρθρο 109 Μ, παρ. 2.

⁽⁴⁰⁾ Στην αγγλική ορολογία ο εν λόγω μηχανισμός συναντάται συχνά με το ακρωνύμιο ERM II (Exchange Rate Mechanism II).

⁽⁴¹⁾ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Αμστερνταμ "για τη θέσπιση ενός μηχανισμού συναλλαγματικών ισοτιμιών στο τρίτο στάδιο της οικονομικής και νομισματικής ένωσης" της 16ης Ιουνίου 1997 (ΕΕ Αριθ. C 236, 2.8.97, σελ. 5 επ.).

(β) Δεδομένου ότι επίκεντρο του μηχανισμού θα είναι το ευρώ, η κεντρική ισοτιμία των νομισμάτων των συμμετεχόντων κρατών-μελών θα καθοριστεί σε σχέση με το ευρώ. Θα υπάρχει ένα κανονικό (standard) περιθώριο διακύμανσης της τάξεως του +/- 15% περί την κεντρική ισοτιμία (όπως και στον ισχύοντα μηχανισμό). Οι παρεμβάσεις της ΕΚΤ και των εθνικών κεντρικών τραπεζών των κρατών-μελών με παρέκκλιση θα είναι κατά κανόνα αυτόματες και απεριόριστες, όταν η ισοτιμία φθάνει στα όρια.

(γ) Μετά από αίτηση κράτους-μέλους με παρέκκλιση θα επιτρέπεται ο καθορισμός για το εν λόγω κράτος στενότερων περιθωρίων διακύμανσης.

(δ) Οι διαδικασίες λειτουργίας του μηχανισμού θα καθορισθούν με συμφωνία μεταξύ της ΕΚΤ και των εθνικών κεντρικών τραπεζών των κρατών-μελών με παρέκκλιση. Στην ίδια συμφωνία θα προβλέπονται η δυνατότητα συντονισμένης παρέμβασης εντός του περιθωρίου διακύμανσης καθώς και οι λεπτομέρειες ενός μηχανισμού εξαιρετικά βραχυπρόθεσμης χρηματοδότησης.

(ε) Οι αποφάσεις για τις κεντρικές ισοτιμίες και τα κανονικά περιθώρια διακύμανσης θα λαμβάνονται από τους υπουργούς των κρατών-μελών χωρίς παρέκκλιση, την ΕΚΤ και τους υπουργούς και τους διοικητές των εθνικών κεντρικών τραπεζών των κρατών-μελών με παρέκκλιση.

5. Ο ρόλος των εθνικών κεντρικών τραπεζών στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών

Τα κράτη-μέλη με παρέκκλιση και οι εθνικές τους τράπεζες αποκλείονται από τη συμμετοχή στα όργανα λήψης αποφάσεων της ΕΚΤ, δηλαδή το διοικητικό συμβούλιο και την εκτελεστική επιτροπή⁽⁴²⁾. Ειδικότερα, οι μεν διοικητές των εθνικών κεντρικών τραπεζών των κρατών-μελών με παρέκκλιση δεν συμμετέχουν στο διοικητικό συμβούλιο της ΕΚΤ⁽⁴³⁾, ενώ οι υπήκοοι αυτών των χωρών δεν δικαιούνται να γίνουν μέλη της εκτελεστικής επιτροπής της ΕΚΤ⁽⁴⁴⁾.

Αν υπάρχουν κράτη-μέλη με παρέκκλιση, ως τρίτο όργανο της ΕΚΤ θα συσταθεί με την έναρξη του τρίτου σταδίου της ΟΝΕ το Γενικό Συμβούλιο⁽⁴⁵⁾. Στις αρμοδιότητες του Γενικού Συμβουλίου, το οποίο θα απαρτίζεται από τον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρο της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΕΚΤ και τους διοικητές των εθνικών κεντρικών τραπεζών όλων ανεξαιρέτως των κρατών-μελών⁽⁴⁶⁾ εμπίπτουν τα ακόλουθα:

- η ανάληψη των αρμοδιοτήτων του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος που πρέπει να συνεχίσουν να ασκούνται εφόσον κατά το τρίτο στάδιο υπάρχουν κράτη-μέλη με παρέκκλιση (δηλαδή η ενίσχυση της συνεργασίας των εθνικών κεντρικών τραπεζών και του συντονισμού της νομισματικής πολιτικής των κρατών-μελών με παρέκκλιση)⁽⁴⁷⁾,
- η συμβολή στις συμβουλευτικές

⁽⁴²⁾ Συνθήκη, άρθρο 106, παρ. 3. Συνεπώς, εξαιρούνται και από τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τα καθήκοντα των εν λόγω οργάνων (Καταστατικό, άρθρο 12, παρ. 1).

⁽⁴³⁾ Καταστατικό, άρθρο 43.4, με αναφορά στο άρθρο 10.1 (και το άρθρο 109 Α, παρ. 1, της Συνθήκης). Είναι προφανές ότι οι διοικητές των εν λόγω τραπεζών δεν έχουν ούτε δικαίωμα ψήφου (Καταστατικό, άρθρα 43.4, 43.5 και 43.6, με αναφορά στο άρθρο 10.3). Είναι αξιοσημείωτο πάντως ότι ενώ οι διοικητές των εθνικών κεντρικών τραπεζών των κρατών-μελών με παρέκκλιση δεν δικαιούνται να συμμετέχουν στις συνεδριάσεις του ΔΣ της ΕΚΤ, εκπρόσωποι του Συμβουλίου Ecofin και της Επιτροπής έχουν αυτό το δικαίωμα (Συνθήκη, άρθρο 109 Β, παρ. 1).

⁽⁴⁴⁾ Μη εφαρμογή άρθρου 109 Α (παρ. 2 (β)) της Συνθήκης (που ισοδυναμεί με το άρθρο 11.2 του Καταστατικού). Βλέπε επίσης το άρθρο 50 του Καταστατικού σχετικά με τον αρχικό διορισμό των μελών της Εκτελεστικής Επιτροπής, το οποίο επίσης δεν εφαρμόζεται στα κράτη-μέλη με παρέκκλιση και τις εθνικές κεντρικές τους τράπεζες (Καταστατικό, άρθρα 43.1 και 43.4).

⁽⁴⁵⁾ Συνθήκη, άρθρο 109 Α, παρ. 3 (βλέπε και το αντίστοιχο περιεχομένου άρθρο 45.1 του Καταστατικού).

⁽⁴⁶⁾ Καταστατικό, άρθρο 45.2.

⁽⁴⁷⁾ Ibid, άρθρο 47.1 (α περίπτωση) σε συνδυασμό με άρθρο 44.

⁽⁴⁸⁾ Ibid, άρθρο 47.1, β περίπτωση.

⁽⁴⁹⁾ Ibid, άρθρο 47.3.

⁽⁵⁰⁾ Ibid, άρθρο 48, β εδάφιο. Επισημαίνεται πάντως ότι οι εθνικές κεντρικές τράπεζες των κρατών-μελών με παρέκκλιση δεν έχουν κατ' αρχήν υποχρέωση καταβολής του εγγεγραμμένου τους κεφαλαίου (ibid).

⁽⁵¹⁾ Καταστατικό, Κεφάλαιο VI. Ειδικότερα, δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 26.2 (για τους ετήσιους λογαριασμούς της ΕΚΤ), 27 (για το λογιστικό έλεγχο των λογαριασμών της ΕΚΤ και των εθνικών κεντρικών τραπεζών), 28.3 (για τον τρόπο καταβολής του εγγεγραμμένου κεφαλαίου, βλέπε σχετικά και άρθρο 48), 30 (για τη μεταβίβαση στην ΕΚΤ συναλλαγματικών διαθεσίμων), 31 (για τους βαθμούς ελευθερίας στη διαχείριση από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες των συναλλαγματικών τους διαθεσίμων), 32 (για την κατανομή του νομισματικού εισοδήματος των εθνικών κεντρικών τραπεζών) και 33 (για την κατανομή των καθαρών κερδών και ζημιών της ΕΚΤ).

λειτουργίες που αναφέρονται στα άρθρα 4 και 25.1 του Καταστατικού⁽⁴⁸⁾, καθώς και στις ενέργειες και δραστηριότητες που απαριθμούνται στο άρθρο 47.2 του Καταστατικού,

- η συμβολή στις αναγκαίες προετοιμασίες για τον αμετάκλητο καθορισμό των συναλλαγματικών ισοτιμιών των νομισμάτων των κρατών-μελών με παρέκκλιση έναντι του ευρώ, όταν καταργηθεί για αυτά το καθεστώς της παρέκκλισης⁽⁴⁹⁾ και

- η λήψη απόφασης για την επιβολή στα κράτη-μέλη με παρέκκλιση της υποχρέωσης καταβολής ενός ελαχίστου ποσού του εγγεγραμμένου τους κεφαλαίου ως συμβολής στις δαπάνες λειτουργίας της ΕΚΤ⁽⁵⁰⁾.

Τέλος, στα κράτη-μέλη με παρέκκλιση και τις εθνικές τους τράπεζες δεν εφαρμόζεται η πλειοψηφία των άρθρων του Καταστατικού που αφορούν στις χρηματοοικονομικές διατάξεις του ΕΣΚΤ⁽⁵¹⁾.

6. Η εφαρμογή των διατάξεων για την οικονομική ενοποίηση

Με την έναρξη του τρίτου σταδίου της ONE η διαδικασία δημοσιονομικού συντονισμού (περιλαμβανομένης και εκείνης της πολυμερούς εποπτείας) συνεχίζει να εφαρμόζεται όπως και κατά το δεύτερο στάδιο σε όλα τα κράτη-μέλη, με ή χωρίς παρέκκλιση. Με τον Κανονισμό 1466/97 του Συμβουλίου “για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών”⁽⁵²⁾ καθιερώνεται, όμως, η ενίσχυση μετά την έναρξη του τρίτου σταδίου της ONE της διαδικασίας πολυμερούς εποπτείας των κρατών-μελών, πέραν των προβλεπόμενων στη Συνθήκη. Η σχετική διαδικασία διαφοροποιείται πάντως μεταξύ κρατών-μελών με και χωρίς παρέκκλιση, καθώς τα μεν πρώτα συνεχίζουν να υποβάλλουν προγράμματα σύγκλισης⁽⁵³⁾, ενώ τα δεύτερα υποβάλλουν προγράμματα σταθερότητας⁽⁵⁴⁾.

Η διαδικασία δημοσιονομικής πειθαρχίας επιτείνεται κατά τη διάρκεια του τρίτου σταδίου της ONE, καθώς επιβάλλεται πλέον στα κράτη-μέλη να αποφεύγουν (και όχι απλώς να προσπαθούν να αποφεύγουν) τα υπερβολικά δημοσιονομικά ελλείμματα⁽⁵⁵⁾.

Ταυτόχρονα, διευρύνονται οι εξουσίες του Συμβουλίου για την άρση της κατάστασης η οποία μπορεί να δημιουργηθεί αν ένα κράτος-μέλος αποκτήσει υπερβολικό δημοσιονομικό έλλειμμα μετά την είσοδό του στη ζώνη του ευρώ⁽⁵⁶⁾. Επισημαίνεται, όμως, ότι το Συμβούλιο δεν δικαιούται να κάνει χρήση των εν λόγω εξουσιών του έναντι κρατών-μελών με παρέκκλιση, διότι σε αυτά δεν εφαρμόζονται ούτε οι σχετικές διατάξεις της Συνθήκης⁽⁵⁷⁾ ούτε οι διατάξεις του Κανονισμού του Συμβουλίου (ΕΚ) 1467/97 της 7ης Ιουλίου 1997 “για την επιτάχυνση και διασαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος”⁽⁵⁸⁾.

Τέλος, στα κράτη-μέλη με παρέκκλιση εξακολουθούν να ισχύουν οι διατάξεις της Συνθήκης που αφορούν στην αμοιβαία συνδρομή (άρθρο 109 Η) και τη λήψη μέτρων διασφάλισης (άρθρο 109Θ)⁽⁵⁹⁾.

7. Δικαίωμα ψήφου των κρατών-μελών με παρέκκλιση στο Συμβούλιο Ecofin

Σε όσες περιπτώσεις το Συμβούλιο Ecofin λαμβάνει αποφάσεις σύμφωνα με διατάξεις των άρθρων της Συνθήκης οι οποίες δεν εφαρμόζονται στα κράτη-μέλη με παρέκκλιση σύμφωνα με τα προαναφερθέντα⁽⁶⁰⁾, το δικαίωμα ψήφου των εν λόγω κρατών-μελών αναστέλλεται⁽⁶¹⁾. Αυτό ισχύει αναφορικά με τα ακόλουθα:

⁽⁵²⁾ ΕΕ Αριθ. L 209, 2.8.97, σελ. 1 επ.

⁽⁵³⁾ Κανονισμός 1466/97, άρθρο 7.

⁽⁵⁴⁾ Ibid, άρθρο 3.

⁽⁵⁵⁾ Συνθήκη, άρθρο 104Γ, παρ. 1, σε συνδυασμό με τη διάταξη του άρθρου 109 Ε (παρ. 2, β εδάφιο).

⁽⁵⁶⁾ Ibid, άρθρο 104Γ, παρ. 9 και 11 σε συνδυασμό με τη διάταξη του άρθρου 109 Ε, παρ. 2, β εδάφιο.

⁽⁵⁷⁾ Ibid, άρθρο 109 Κ, παρ. 3.

⁽⁵⁸⁾ ΕΕ Αριθ. L 209, 2.8.97, σελ. 6 επ.

⁽⁵⁹⁾ Συνθήκη, άρθρο 109 Κ, παρ. 6, σε συνδυασμό με άρθρα 109 Η (παρ. 4) και 109 Θ (παρ. 4).

⁽⁶⁰⁾ Τα άρθρα αυτά απαριθμούνται περιοριστικά, όπως έχει ήδη λεχθεί, στο άρθρο 109 Κ (παρ. 3) της Συνθήκης.

⁽⁶¹⁾ Ibid, άρθρο 109 Κ, παρ. 5, α εδάφιο. Με το δεύτερο εδάφιο καθιερώνονται ειδικοί κανόνες για τον τρόπο λήψης αποφάσεων σε αυτές τις περιπτώσεις. Οφείλει πάντως να επισημανθεί ότι υπάρχουν πολλά ουσιώδη θέματα για τη λειτουργία της νομισματικής ένωσης στα οποία τα κράτη-μέλη με παρέκκλιση έχουν δικαίωμα ψήφου (όπως, πχ, στις αποφάσεις που προβλέπονται στις παραγράφους 5 και 6 του άρθρου 106 της Συνθήκης).

⁽⁶²⁾ Ibid, άρθρο 109 Α, παρ. 2 (β).

⁽⁶³⁾ Ibid, άρθρο 105 Α, παρ. 2.

⁽⁶⁴⁾ Ibid, άρθρο 104 Γ, παρ. 9 και 11.

⁽⁶⁵⁾ Ibid, άρθρο 109 Λ, παρ. 4, α εδάφιο.

⁽⁶⁶⁾ Ibid, άρθρο 109 Λ, παρ. 5.

- τη σύστασή του που απευθύνεται προς τις κυβερνήσεις των κρατών-μελών χωρίς παρέκκλιση για το διορισμό του προέδρου, του αντιπροέδρου και των λοιπών μελών της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΕΚΤ⁽⁶²⁾,
- την απόφαση για εναρμόνιση των υποδιαρρέσεων και των τεχνικών προδιαγραφών των κερμάτων σε ευρώ⁽⁶³⁾,
- τις αποφάσεις που προβλέπονται στις παραγράφους 1-4 του άρθρου 109 της Συνθήκης σχετικά με τη διαμόρφωση της ενιαίας συναλλαγματικής πολιτικής στη ζώνη του ευρώ, και
- τις αποφάσεις που αφορούν στην άσκηση (από το Συμβούλιο Ecofin) αυστηρότερης δημοσιονομικής πειθαρχίας εκείνης που εφαρμοζόταν κατά τη διάρκεια του δεύτερου σταδίου της ΟΝΕ⁽⁶⁴⁾.

Επί πλέον, τα κράτη-μέλη με παρέκκλιση δεν έχουν δικαίωμα συμμετοχής στην ψηφοφορία του Συμβουλίου Ecofin με την οποία θα θεσπιστούν την 1η Ιανουαρίου 1999 οι αμετάκλητα σταθερές συναλλαγματικές ισοτιμίες με τις οποίες το ευρώ θα αντικαταστήσει τα εθνικά νομίσματα των κρατών-μελών χωρίς παρέκκλιση⁽⁶⁵⁾. Το ίδιο θα ισχύει και στην ψηφοφορία με την οποία το Συμβούλιο Ecofin θα θεσπίζει όσα μέτρα είναι αναγκαία για την εισαγωγή του ευρώ ως ενιαίου νομίσματος σε κράτος-μέλος για το οποίο καταργείται το καθεστώς παρέκκλισης, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην επόμενη ενότητα Γ του παρόντος άρθρου⁽⁶⁶⁾.

Γ. Κατάργηση του Καθεστώτος Παρέκκλισης

Η κατάργηση του καθεστώτος παρέκκλισης ενός κράτους-μέλους γίνεται σύμφωνα με την ακόλουθη διαδικασία⁽⁶⁷⁾:

(α) Τουλάχιστον μία φορά κάθε δύο χρόνια, η Επιτροπή και η ΕΚΤ (ενεργώντας μέσω του Γενικού Συμβουλίου) υποχρεούνται να υποβάλλουν έκθεση στο Συμβούλιο Ecofin αναφορικά με το βαθμό οικονομικής σύγκλισης που έχουν επιτύχει τα κράτη-

μέλη με παρέκκλιση, ακολουθώντας την (προαναφερθείσα στην ενότητα Α του άρθρου) διαδικασία της πρώτης παραγράφου του άρθρου 109 Ι της Συνθήκης. Η εν λόγω εξέταση μπορεί να ενεργοποιηθεί και μετά από αίτηση κράτους-μέλους με παρέκκλιση.

(β) Μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και συζήτηση στο Συμβούλιο, σε επίπεδο αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων, το Συμβούλιο Ecofin αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία, μετά από πρόταση της Επιτροπής, ποια κράτη-μέλη με παρέκκλιση πληρούν [βάσει των κριτηρίων του άρθρου 109 Ι (παρ. 1) της Συνθήκης⁽⁶⁸⁾] τις αναγκαίες προϋποθέσεις και καταργεί για αυτά την παρέκκλιση⁽⁶⁹⁾.

(γ) Αν αποφασιστεί η κατάργηση για ένα κράτος-μέλος του καθεστώτος παρέκκλισης, το Συμβούλιο Ecofin, με ομόφωνη απόφαση των κρατών-μελών χωρίς παρέκκλιση και του ενδιαφερόμενου κράτους-μέλους, θεσπίζει την ισοτιμία με την οποία το ευρώ θα αντικαταστήσει το εθνικό του νόμισμα, και αποφασίζει όσα λοιπά μέτρα είναι αναγκαία για την εισαγωγή του ευρώ ως ενιαίου νομίσματος στο ενδιαφερόμενο κράτος-μέλος⁽⁷⁰⁾. Η εν λόγω απόφαση λαμβάνεται μετά από πρόταση της Επιτροπής και διαβούλευση με την ΕΚΤ.

⁽⁶²⁾ Ibid, άρθρο 109 Κ, παρ. 2.

⁽⁶³⁾ Η αναφορά που γίνεται στο άρθρο 109 Κ (παρ. 2), στα κριτήρια του άρθρου 109 Ι (παρ. 1) καθιστά σαφές ότι τα επιγενόμενα μέλη της ζώνης του ευρώ θα κρίνονται σύμφωνα με τις ίδιες προϋποθέσεις σύγκλισης με τις οποίες θα γίνει και η πρώτη κρίση των κρατών-μελών το Μάιο του 1998.

⁽⁶⁴⁾ Επισημαίνεται ότι σε αντίθεση με την απόφαση για το “πρώτο κύμα” των κρατών-μελών χωρίς παρέκκλιση (σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 109 Ι (παρ. 4) της Συνθήκης), στην προκείμενη περίπτωση η απόφαση λαμβάνεται από το Συμβούλιο Ecofin και όχι από το Συμβούλιο σε επίπεδο αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων. Επί πλέον, το Συμβούλιο Ecofin αποφασίζει βάσει πρότασης της Επιτροπής και, συνεπώς, η ειδική πλειοψηφία μπορεί να προκύψει από τις (απαιτούμενες 62) ψήφους λιγότερων των δέκα κρατών-μελών (άρθρο 148, παρ. 2, β εδάφιο, πρώτη περίπτωση).

⁽⁷⁰⁾ Ibid, άρθρο 109 Λ, παρ. 5

